

Olemme useastikin maininneet, että työläisten erottaminen tuotantoväliltä, s. o. heidän omistusoikeutensa loppuminen näihin muodostaa valmistuksen kapitalistiseen tuotantotapaan. Tämä on siis pääomanmuodostumisen ensi alku. Kehitys ei tosin aluksi tapahtunut kovin nopeasti; tarvittiin suuri joukko tapahtumia, joista nykyisen porvarillisen yhteiskunnan historia voi kertoa. Tulos kehityksestä oli työläisten orjuus, ja mitä myöhemmin tapahtui oli vain tämän orjuuden muodon muutosta. Joskin me voimme tavata kapitalistista tuotantoa siellä ja täällä jo 14:llä ja 15:llä vuosisadalla, niin alkoi se kuitenkin varsinaisesti vasta 16:lla vuosisadalla maorjuuden hävittyä. Siinä miinpistäyimpinä ovat ne ajat, jolloin suurilta joukoilta ihmisiä äkkiä ja väkivalloin riistettiin heidän toimeentulo- ja tuotantovälineensä ja heidät itse heitettiin markkinoille proletaareina, jotka olivat "vapaita" kuin taivaan linnut. Päätapahtuma oli se, että työläisiltä riistettiin maa.

Englannissa oli maorjuus hävinnyt varsinaisesti jo 14:nnen vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla. Suurin osa väestöstä oli silloin niinkuin myöhemmin 15:llä vuosisadalla vapaita talonpoikia, jotka työskentelivät omaksi hyväkseen, ja palkkatyöläisiä, jotka kuitenkin itsekin omistivat kappaleen maata sekä saivat käyttää yhteistä maata, joka oli määrätty heinäntekoa, turpeennostoa ja hahonhakkuuta varten. Läänityslaitoksen loputtua heitettiin suuri joukko ihmisiä työmarkkinoille. Talonpojat ajettiin väkivalloin sieltä maalta, johon heillä itsellään oli isäntä-oikeus ja samalla tavalla ryöstivät suurtilanomistajat heiltä yhteis- maan. Sysäyksen tähän antoi villa-kaupan edistyminen; kun villan hinnat nousivat, muutettiin peltomaat laitumiksi — talonpoikain talot navetoiksi. Thornton kirjottaa tästä: "Ilman väliastetta syöstiin Englannin työväenluokka kulta-ajasta rauta-aikaan." Kirjassaan "Utopia" kirjottaa Thomas Moore ihmeellisestä maasta, jossa lampaat söivät ihmisiä; tällä tarkottaa hän omaa maata, jossa peltojen muutos laitumiksi teki useat onnettomiksi ja leivättömiksi. Uskonpuhdistuksen alajalla tilanne vain paheni, kun kirkolta takavarikoitua tilaa joutuivat yksityisille, useasti hyödyttämään vain kuninkaallisten nuorukaisten tuhlauksia. Näilläkin tiloilla karkotettiin asukkaat pois ja sekä oikeus, minkä kymmenyksien suorittaminen antoi köyhille talonpojille riistettiin heiltä. Köyhyys lisääntyi tällä tavoin ja Elisabethin hallitusaikana oli pakko asettaa valvaisevero, joka ennen oli ollut tarpeeton." — Ne, jotka esittivät tämän lain toimeenpanemisen, häpesivät esittäjä perusteluita siihen."

Kartanonomistajat ymmärsivät kiinnittää ryöstösaaliinsa itselleen lailla. Wilhelm 3:n aikana jatkettiin valtion maiden varastamista vielä suuremmassa mittakaavassa, ja silloin panttiin pohja niille suunnatommille maaomaisuuksille, jotka nyt ovat englantilaisen aateliston hallussa. Viidoin luovutettiin talonpoikain yhteismaa oikein laillakin kartanonomistajille — se tarkoittaa, että nämä, jotka itse kirjottivat lait, määräivät sen itselleen, mikä kuului kansalle.

Maatyöläisistä tuli nyt köyhällistä, jota voitiin käyttää teollisuudessa, jotta heidät voitiin pakottaa tähän, mitä te nykyään tunnette, kärsitte

PÄÄOMAN ALKUPERÄ

kiellettiin heiltä maastamuuttokin. Skotlannissa kunnioitettiin yhtä vähän "pyhää omistusoikeutta". Vuodesta 1814—1820 antoi Sutherlandin herttuatar ajaa asunnoistaan 15,000 ihmistä, joiden talot hän poltti ja joiden maat hän muutti laitumiksi. Kirkkotilojen ryöstö, valtion maiden anastus ja maatilojen anastus muodostaa Englannissa nykyaikaisen kapitalismin alun.

Kaikki ne ihmiset, jollta väkivalloin vietiin omaisuus, eivät heti voineet saada työtä teollisuudenkaan palveluksessa. Pakottavat olosuhteet tekivät useista heistä kerjäläisiä, ryöväreitä ja maankiertäjiä. Ja jotta tarkoitus tulisi täydelliseksi, säädettiin ankarat lait kulkulaisuutta vastaan sitten kun väestö oli ensin ajettu siihen. Maankiertäjiä rangaistiin, mutta maan ryövääjät muodostivat yllmystön — tällainen on tämä ihana maailma! Mutta ei sinä kyllin, että nämä ihmiset oli heitetty maantielle, vaan vielä pidettiin valtion välintulolla huolta siitä, että palkka oli painettu niin alhaiseksi kuin mahdollista ja työpäivä niin pitkäksi kuin suinkin, lyhyesti, työläinen oli täydellisesti alistettu pääoman orjaksi. Sitä joku uskalsi antaa tai ottaa enemmän kuin oli määrätty, rangaistiin. Vuoteen 1825 asti olivat Englannissa kaikenlaiset työväenyhdistykset ankarasti kiellettyjä.

Nyt kun olemme nähneet miten "vapaa" köyhällistö on muodostunut, kysymme: mistä tulivat alkuperäisesti kapitalistit, koskapa maatyöläisten omistamattomuus yksinomaan loi vain suuret maaomaisuudet?

Vuokraajat eivät aluksi omistaneet enimmäkseen mitään. Kartanonomistajat lainasivat heille siemenviljaa, karjan ja maanviljelysvälineet sitä vastaan, että vuokraajat antoivat heille suuren osan sadosta. Mutta kun vuokraajat riistämällä maatyöläisiä ja viljelemällä ryöstetyitä yhteismaita olivat päässeet niin pitkälle, että olivat saaneet pääoman, korvattiin sadon jakaminen omistajan kanssa määrättyllä maaverolla. Ja nyt tulivat vuokraajat rikkaiksi, kun sen sijaan maatyöläiset tulivat yhä köyhemmiksi.

Teollisuuspääoman kehitys ei tapahtunut samalla tapaa kuin maanviljelyspääoman. Tosin tuli pienistä mestareista ja käsityöläisistä pieniä kapitalisteja ja muodostui jonkinmoinen pääomien kasaantuminen, mutta tämä edistyi paljo nopeammin sen kaupavaihdon seurauksena, jonka 15:nnen vuosisadan suuret löytöretket ja mailmanmarkkinat loivat. Amerikan kulta- ja hopeakenttien löytö, alkuasukkaiden karkotus, Itä-Intian valtaus ja ryöstö, Afrikan luominen neekerimetsästyksmaaksi, kaikki tämä on teollisuus- ja kaupapääoman kasaantumisen pääsyynä. Eri maat, Espanja, Portugali, Alankomaat, Ranska ja Englanti seuraavat tässä suhteessa toisiaan. Mutta kaikkialla on valta ensi sijassa kysymyksessä. Eläkä mäkään rotu koskaan maailmassa ole menetellyt niin raastasti, niin sivistymättömästi, julmasti ja häpeällisesti kuin n. s. kristillinen rotu. Tämä on mennyt niin pitkälle, että

(Jatkoa toisella sivulla)

AVOIN KIRJE

Kirj. M. Gorkij.

Suom. K. Siivak.

Sain tukun kirjeitä eri henkilöiltä. — olette täydellisesti ansainneet, ja kaikki ne ovat kirjoitetut hämmästyksen ääninä, ja kaikista niistä henkilö kuoleman kauhui. Tuntuu siltä, että ne jotka ovat niitä kirjoittaneet, ovat eläneet läpi paljon synkkiä hetkiä, paljon pimeitä tunteja, että heidän sydämensä kärsivät tuskaa, että rauhottomat ajatukset eivät anna heidän nukkua.

"Mikä tuli Venäjän rauhalliseen kansaan? Miksi se äkkiä on muuttunut verta janoavaksi villieläimeksi?" — kirjoittaa minulle joku rouva hajuvedeltä tuoksuavalla paperilla. "Kristus on unhoitettu ja hänen aatteensa on häväistyt". — kirjoittaa minulle kreivi F. "Oletteko te tyytyväinen? Miten on käynyt sen suuren käskyn, joka käskyy lähimmäisiään rakastamaan? Miten on käynyt kirkon ja uskonnon pyhyden?" kysyy minulta K. Brutain, Tambovasta.

Yhdet soimaavat ja kiroavat, toiset huokaavat ja valittavat. Kaikki ovat kuohuvassa mielentilassa, toivottomat, kaikki ovat täytetyt kauhulla ajatellessaan tätä traagillista ja surinnoista aikaa.

Koska minulla ei ole mahdollisuutta vastata kaikille erikseen, vastaan minä kaikkeen yhdellä kertaa. Arvoisat herrat ja arvoisat rouvat! On tullut koston aika teidän rikoksellisesta välinpitämättömyydestänne kansan elämään nähden. Kaikki se, jotta heidät voitiin pakottaa tähän, mitä te nykyään tunnette, kärsitte

sen eteen, että se olisi voinut tulla joksikin muuksi? Opetitteko te sille jotain hyvää? Kylvittekö te laupeuden siemeniä sen sieluihin? Koko elämäniäkänne te käytitte hyväksenne sen työn tulokset, käytitte hyväksenne sen viimeisen leipäpalankin, ymmärtämättä edes sitä, että te teette siten rikoksia. Te elitte, kysymättä mistä te elätte, missä on voima, joka pitää teidät yllä! Toaleettienne väkikeeljiä te synnyitte kateutta köyhälsy ja onnettomissa. Milloin te muutitte huvilaa ja asuitte maalaisväestön yhteydessä, te katsoitte heihin korkealta, aivan kun he olisivat olleet hylkyjä, saastaa!

Yhtäkaikki he kuitenkin ymmärsivät — he ovat luonnostaan hyviä, mutta te teitte heidät häykyiksi. Te juhlitte juhlanne, joista he onnettomat eivät saaneet olla osallisia. Ja te tahdotte, että he olisivat teille tolliset! Teidän laulunne, teidän soittonne ei voinut tyydyttää nälkiintyneitä ihmisiä. Teidän hulkenkenteleisyydenne, sekoitettu yhteen yleensä talonpoikain, ei voinut herättää heidän sieluisaan kunnioitusta teihin. Mitä te olette tehneet heidän eteen?

Oletteko te ottaneet valvaksenne sivistää heitä? Ei, te yhä pimitte heitä! Ja te tahdotte, että he olisivat järkevät? Ei, te ette edes ajatelleet siitä. Talonpoika oli teidän mielestänne joku elukan kaltainen. Milloin te hänen kanssaan keskustelit, käyttäydyste hänen kanssaan kun jonkun villi-ihmisen kanssa. Te ette edes koittaneet nähdä hänessä ihmistä. Mitäs kummallista siinä on, hän on muuttunut teitä kohtaan villi-ihmiseksi?

Madam! Teidän kysymykseenne ei kerro ainoastaan teidän tietämättömyyttänne, vaan myöskin rikoksellista kaksinaamaisuutta, joka tuntee itsensä syylliseksi, vaan ei halua avoimesti tunnustaa syyllisyyttänsä.

Te tiesitte kaiken, etteihän voineet siinä unnistaa ja olla näkemättä miten elää talonpoika. Ihminen jota lyödään, täytyy enemmän tai myöhemmin kostaa! Ihminen, jota kohdeltiin säälimättömästi, ei voi myöskään tuntea sääliä. Tämä on selvää. Niin täytyykin olla. Kuinka te voitte etsiä laupeutta sydämessä, johon olette kylväneet kostoa?

Madam! Kijevissä hyvä työläisjoukko heitti ulos akkunasta kuuluisan tehtailijan, Brotskin. Oh myöskin ulos heitetty Gubernantka (lasten kodin hoitaja, mutta pientä wanarähtä, joka oli häkissä, ei koskettu. — Suom. huom.). Ajatella tätä tapaus. Pieni lintu herätti säälin tunteita samalla, kun ihmisen heitettiin ulos akkunasta. Niinollen kapinointijoiden sydämissä kyllä löytyy säälin tunteita. Mutta tämä sääli ei kohdistu ihmiseen, sillä ihminen ei ole sitä ansainnut. Siihenpä sisältyykin koko kauhun ja tragedian.

Madam! Oletteko edelleenkin sivistyneet, luette kirjoja, joissa kuvataan talonpoikaiselämää. Mitäs te voitte odottaa talonpoijilta, silloin kun te itse tietään elämästä, ette omlitään tehneet heidän kohtalonsa parantamiseksi? Nyt, te onneton kirjoitatte pelosta vapisevalla kädellä

(Jatkoa toisella sivulla)